

INTENȚIA EVENTUALĂ, PE TERITORIUL CULPEI CU PREVEDERE, ÎN ACCIDENTELE FATALE DE CIRCULAȚIE

Alina Teacă
Grefier, Judecătoria Constanța

Abstract

In the recent jurisprudence, due to the identity of the intellectual factor that characterizes the both forms of culpability, meaning the specific intent and recklessness in the matter of fatal traffic accidents, considering, on the one hand, the ex ante conduct, respectively, (excessive speed, bad weather, the psychophysical condition of the driver due to the consumption of alcoholic beverages above the legal limit or forbidden substances, intense traffic, the time of the event), and on the other hand, ex-post behavior (leaving the place of the incident), opinions appeared, that were accepted also by doctrine, according to which, the criminal offence envisages the constitutive elements of the homicide, committed with specific intent and not recklessness, as it has been established so far by specialized writings.

Unlike the homicide offence committed with specific intent, in the case of recklessness, the actions of the agent are not based on luck, hazard, but on the exaggerated confidence in itself that he will be able to avoid the occurrence of the event, while in the homicide offence, the desire to produce the result extends to the desire of the action, in the sense that it consciously accepts the result and is not making any effort to stop the immediate consequence for it to occur.

„Untrustworthy hope" can not be confused with the hope that the event will not occur, which characterizes the specific intent, as this hypothesis is the acceptance of the risk, or in the case of recklessness, the agent does not accept the hypothesis that the result will take place, the latter defense seems impossible to him.

In this article, starting from the hypothesis that the delimitation between the specific intent and the recklessness could be done exclusively by voluntary factor, taking into consideration the Italian doctrine and jurisprudence, I will try to justify my opinion that the driver's vehicle offence to cause a fatal traffic accident, without guiding his conscience and willingness to produce the result, should remain in the territory of recklessness, even in relation to ex ante conduct, because even if we have the predictability of occurrence of the event, knowing the imperfect reality of the agent, which will also cause the alteration for the foresight process to occur, although the agent, by using his abilities, could have avoided it.

Keywords: *specific intent, recklessness, homicide, involuntary manslaughter, traffic fatalities*

În jurisprudență recentă, datorită identității de factor intelectual ce caracterizează atât forma de vinovăție a intenției eventuale cât și pe cea a culpei cu prevedere, în materia accidentelor fatale de circulație, având în vedere, pe de-o

parte conduita *ex ante*, respectiv, împrejurări/circumstanțe de timp și loc (viteză excesivă, vreme nefavorabilă, conducător aflat în stare psihofizică alterată, datorată consumului de băuturi alcoolice peste limita legală ori a substanțelor interzise, trafic intens, ora producerii evenimentului) iar pe de altă parte, conduita *ex post* (părăsirea locului accidentului), au apărut opinii, acceptate și de doctrina¹, potrivit cărora, în atare situație ar fi întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de omor, săvârșit cu intenție eventuală (indirectă) și nu ale infracțiunii deucidere din culpă, cum s-a statornicit până acum în lucrările de specialitate.

Opiniile se bazează pe poziția subiectivă a autorului, care, ar înțelege desfășurarea întregii conduite, precum și a rezultatelor acesteia, urmarea nedorită fiind acceptată în mod conștient, iar atitudinea mentală, conștientă a autorului, ar trebui raportată la toate rezultate faptei și nu numai la cele urmărite. Astfel, se subliniază ideea că, autorul a acționat cu intenție eventuală (indirectă), adoptând o atitudine pasivă indiferentă, față de rezultat, iar când speranța în neproducerea rezultatului vătămător sau periculos s-ar întemeia pe un eveniment, care ar putea să se producă, dar care, în realitate nu are loc, (noroc, hazard) nu ne mai aflăm pe teritoriul culpei cu prevedere, ci al intenției eventuale (indirecte), având în vedere acceptarea riscului în producerea rezultatului și împrejurările obiective ce stau la baza convingerii autorului că rezultatul nu se va produce (experiența, ora, lipsa traficului, abilitatea de a conduce).

O astfel de încadrare a avut la bază și conduita *ex ante*: viteză foarte mare (între 88 și 100 km/oră), faptul că în perioada premergătoare accidentului, autorul nu a respectat culoarea roșie a semaforului, circulând cu viteză pe contrasens, aflându-se și sub influența băuturilor alcoolice peste limita legală, ori de substanțe interzise. S-a considerat că, acționând în aceste circumstanțe, autorul a știut exact ce face, pericolul intrării în coliziune cu un alt autoturism fiind iminent și astfel, acceptând producerea rezultatului.² Din circumstanțele concrete de săvârșire a faptei, s-a apreciat că, autorul a avut în conștiința sa, reprezentarea rezultatului faptei ca pe o posibilitate și a apărut, ca o pură eventualitate și nu ca o certitudine, nefiind dorit. Însă, pentru că l-a privit ca o pură eventualitate, a acceptat eventuala producere a acestuia.

Prin prezentul articol, pornind de la premisa că delimitarea dintre intenția eventuală și culpa conștientă (cu prevedere) se realizează, exclusiv, sub aspectul factorului volitiv, făcând referire la doctrina și jurisprudența italiană, voi încerca

¹ I. Pascu în *Noul cod penal comentat, Partea Generală*, lucrare realizată în colaborare cu T. Dima ș.a., ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 128: „dacă conducătorul unui autovehicul ar circula pe un drum public aglomerat, cu viteză excesivă și ar ucide o persoană, bazându-se pe noroc sau întâmplare fericită pentru a evita accidentul, el va răspunde pentru omor cu intenție indirectă”.

² Comunicat de presă din data de 31.03.2017 al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Iași cu privire la încadrarea juridică a faptei săvârșite de Pasnicu Claudiu Marian, inculpatul condamnat, în final, în dosarul nr. 2576/99/ 2017, disponibilă aici: http://www.mpris.ro/presa/2017/c_31_03_2017.htm

să-mi argumentez opinia, potrivit căreia, fapta conducătorului unui autovehicul care provoacă un accident fatal de circulație, fără să-și orienteze conștiința și voința către producerea rezultatului, ar trebui să rămână pe teritoriul culpei, chiar și raportat la conduita *ex ante*, întrucât chiar dacă avem previzibilitatea producerii evenimentului, cunoașterea realității de către agent este imperfectă, aspect ce determină și alterarea procesului de prevedere al rezultatului, deși agentul, prin folosirea capacităților sale, ar fi putut evita producerea lui.

Distincția dintre intenția (dol) eventuală și culpa conștientă (cu prevedere)

Pentru a răspunde penal, un subiect trebuie să aibă, în raport de momentul săvârșirii faptei, capacitatea de a înțelege consecințele propriei conduite, care trebuie să fie conectată la realitatea ce-l înconjoară, precum și capacitatea de a-și controla propriile impulsuri, apreciindu-se, de altfel, că adulții dețin capacitatea de înțelegere și capacitatea de a-și manifesta voința, ca prezumție *iuris tantum*.

Răspunderea, în toate ramurile dreptului, se manifestă ca aplicare a principiului logic al rațiunii suficiente, *nilhil est sine ratione*³, fiind exclusă în situația comiterii unui fapt ilicit fără vinovăția prevăzută de lege, *sine qua non*.

Astfel cum rezultă din doctrina penală, vinovăția reprezintă factorul esențial pentru a determina dacă o faptă constituie sau nu infracțiune, autorul fiind chemat să răspundă atunci când o faptă, comisivă sau omisivă este săvârșită cu intenție, precum și atunci când fapta, săvârșită din culpă, este prevăzută expres de legea penală.

Vinovăția, elementul care privește latura subiectivă a infracțiunii, însumează condițiile psihologice ce determină agentul să comită fapta vătămătoare și este constituită din două componente: *conștiință*, (în raport cu fapta și urmările) și *voință*, urmând ca, pentru dovedirea formei de vinovăției și pentru determinarea gravității sancțiunii, să fie analizată această relație psihologică dintre faptă și autor.

Conștiința (proces intelectual), reprezintă ansamblul de concepții, convingeri, înțelegeri, în care apare ideea de a săvârși o infracțiune, inclusiv, reprezentarea urmării săvârșirii acelei infracțiuni, în timp ce voința (proces volitiv) este o funcție psihică, caracterizată prin orientarea conștientă a agentului spre realizarea unor scopuri și prin efortul depus pentru realizarea acțiunii și producerea rezultatului.

Elementul intelectual (denumit și prevedere) se raportează doar la rezultatul faptei și este responsabil de modalitatea de cunoaștere, de către autor, a ipotezelor generate de conduita sa: reprezentarea unei percepții intelectuale a ceea ce s-ar putea întâmpla, înțelegerea factorilor precedenți și concomitenți cu conduita acestuia, posibilitatea de prevedere a consecințelor materiale determinate de conduita sa.

³ Teoria lui Gottfried Wilhelm Freiherr von Leibniz, filozof, matematician, jurist, care preia și întregeste logica aristotelică în perioada sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul celui de al XVIII-lea, deosebind adevărurile raționale de cele factice.

Elementul volitiv se analizează în raport cu acțiunea/inacțiunea prevăzută în norma de incriminare și urmarea tipică, fiind alcătuit din dorințe, impulsuri. Potrivit concepției lui Schopenhauer, voința este o constantă, identică cu sine, ce rămâne neschimbată, spre deosebire de intelect, care se subordonează voinței, devenindu-i instrument, iar spre deosebire de voință, intelectul este un fenomen secundar, marcat de procesul evoluției, crescând și scăzând spre bătrânețe și care variază în funcție de starea fiziologică a individului.⁴

În dreptul penal românesc, vinovăția reprezintă ansamblul proceselor psihice intelective, volitive, afective, ce exprimă atitudinea psihică a autorului față de rezultatul faptei și urmările sale, atitudine orientată spre lezarea valorilor sociale protejate de lege, fie dorită, fie nedorită, ori imprudentă sau neglijentă.

Pentru o mai bună înțelegere a elementelor de conștiință și voință ce caracterizează intenția și culpa, am preluat de la prof. Bernhard Sträuli următoarea schemă:

Forma de vinovăție	Conștiință	Voință
Intenție directă	Autorul este sigur de realizarea elementelor obiective	Autorul dorește să realizeze elementele obiective
Intenție eventuală(indirectă)	Autorul prevede potențiala realizare elementelor obiective	Autorul acceptă realizarea elementelor obiective
Culpă	Autorul nu prevede realizarea elementelor obiective/ Autorul prevede potențiala realizare elementelor obiective	Autorul nu dorește realizarea elementelor obiective

Sursa: B. Sträuli, Cours Droit pénal général, Université de Genève, 2008-2009, *op. cit.*, p. 11

Din modul în care se combină procesele psihice, vinovăția îmbracă trei forme: *intenția* (directă și indirectă), *culpa* (cu prevedere și simplă) și *praeterintenția*.

În doctrina penală românească, atât intenția directă cât și cea eventuală (indirectă) se caracterizează prin cunoașterea, de către agent a previzibilității urmărilor vătămătoare, voința realizării faptei și dorința survenirii urmărilor vătămătoare, astfel cum au fost descrise în norma de incriminare.

⁴ R. Théodule, *Filosofia lui Schopenhauer*, traducere de Cornel Sterian, Ed. Tehnică, București, 1993, pp. 55-57.

Procesele intelective sunt comune ambelor forme, deosebirea realizându-se exclusiv prin raportare la factorul volitiv, în sensul că, în cazul intenției eventuale, acceptarea producerii urmării imediate are loc prin săvârșirea unei alte fapte care ar putea cauza această urmare imediată, agentul având convingerea rezultatului dorit, rezultatul nedorit fiindu-i indiferent, în timp ce în cazul culpei cu prevedere, riscul este neacceptat cu speranța ușuratică și eronată, agentul fiind convins de anumite împrejurări (precum experiența, calități personale) că rezultatul nu se va produce.

Existența intenției, atât directe cât și eventuale, trebuie să fie raportată la statutul subiectiv a agentului din momentul începerii acțiunii/inacțiunii, iar intenția trebuie raportată la previzibilitatea și voluntaritatea lezării valorii sociale, în general, agentul fiind capabil să accepte întreaga situație tipică (conduită și consecințe).

Intenția eventuală și culpa cu prevedere au în comun segmentul reprezentării, agentul prefigurând realizarea evenimentului ca posibil sau probabil.

Potrivit lui Schopenhauer, reprezentările noastre pot fi *intuitive* (care vizează întreaga lume vizibilă sau totalitatea experienței, precum și condițiile de posibilitate ale acesteia) și *abstracte* (proprietatea exclusivă a omului, a cărui capacitate de a avea reprezentări abstracte a fost numită dintotdeauna, rațiune).⁵ Tot acesta, arată că intelectul creează intuiții, pe baza informațiilor furnizate de simțuri, iar orice intuiție este pură cunoaștere intelectuală a cauzei, pe baza efectului. Intuiția, în al cărei domeniu rezidă orice experiență, include și cunoașterea cauzalității, care există, *a priori*, din punctul de vedere al experienței și este presupusă de aceasta drept condiție, fără o presupunere⁶. Entitățile susceptibile de reprezentare sunt: elementele precedente și concomitente conduitei, precum: timpul și locul, experiența agentului, etc.

Culpa este fondată pe previzibilitate și evitabilitate, adică atunci când agentul a prevăzut producerea evenimentului ca și posibilă consecință a conduite sale, dar a exclus că evenimentul s-ar putea produce. Evitabilitatea trebuie analizată în funcție de particularitățile intelectuale ale agentului, experiență, pregătire profesională, condițiile în care acționează. În plus, în cazul dolului eventual, agentul acceptă riscul producerii evenimentului, în timp ce, în cazul culpei conștiente, agentul nu acceptă riscul, acționând imprudent, neglijent, fiind convins că evenimentul nu se va produce.

⁵ A. Schopenhauer, *Lumea ca voință și reprezentare*, Traducere realizată de R.G. Pârvu, Ed. Humanitas, București, 2012, p. 35.

⁶ *Ibidem*, p. 42.

Tot în comparație cu formele de vinovăție existente în codul nostru penal, în doctrina Republicii Moldova, întâlnim: intenție⁷, imprudență⁸ și infracțiunea săvârșită cu două forme de vinovăție⁹, iar în materia accidentelor fatale de circulație, în care agentul nu și-a orientat conștiința și voința spre producerea urmării imediate, fapta este încadrată potrivit prevederilor art. 149 Cod penal.¹⁰

Spre deosebire de aceste forme de vinovăție, aproximativ similare în doctrina italiană¹¹ și cea franceză¹², doctrina *common law*¹³ identifică vinovăția (*culpability*

⁷ Art. 17 Codul penal al Republicii Moldova: „Se consideră că infracțiunea a fost săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conștient, survenirea acestor urmări.”

⁸ Art. 18 Codul penal al Republicii Moldova: „Se consideră că infracțiunea a fost săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.”

⁹ Art. 18 Codul penal al Republicii Moldova: „Dacă, drept rezultat al săvârșirii cu intenție a infracțiunii, se produc urmări mai grave care, conform legii, atrag înăsprirea pedepsei penale și care nu erau cuprinse de intenția făptuitorului, răspunderea penală pentru atare urmări survine numai dacă persoana a prevăzut urmările prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate sau dacă persoana nu a prevăzut posibilitatea survenirii acestor urmări, deși trebuia și putea să le prevadă. În consecință, infracțiunea se consideră intenționată.”

¹⁰ Articolul 149 Cod penal Republica Moldova: Lipsirea de viață din imprudență

(1) Lipsirea de viață din imprudență se pedepsește cu închisoare de pînă la 3 ani.

(2) Lipsirea de viață din imprudență a două sau mai multor persoane se pedepsește cu închisoare de la 2 la 6 ani.

¹¹ Forme de vinovăție care apar în doctrina italiană:

- *Dolo intenzionale o diretto* (atunci când voința este direcționată direct pentru realizarea evenimentului și producerea rezultatului)
- *Dolo eventuale o indiretto* (atunci când voința nu este orientată direct către producerea evenimentului, dar agentul acceptă producerea lui ca și consecință a conduite sale)
- *Colpa* (atunci când evenimentul chiar dacă este prevăzut nu este dorit de agent și apare ca o neglijență, imprudență, lipsa de experiență, nerespectarea dispozițiilor legale)
- *La praeterintenzione* (atunci când din acțiune sau inacțiune rezultă un eveniment periculos mai grav decât cel dorit).

¹² Forme de vinovăție care apar în doctrina franceză:

- *Dol (intention)* (autorul urmărește producerea evenimentului, acceptă realizarea tuturor elementelor obiective și este sigur de realizarea lor), care cunoaște următoarele modalități: dol spécial (atunci când pe lângă intenție, autorul a fost animat de un motiv, a urmărit un anumit scop specific), dol aggravé (premeditarea actului), *dol praeter intentionnel* (rezultatul real depășește rezultatul dorit)
- *Dol éventuel* (când autorul a urmărit și actul vătămător mai puțin cunoscut și a acceptat riscul producerii lui, însă nu l-a dorit)
- *La faute involontaire* (neglijența, încălcarea unei obligații de prudență sau securitate prevăzute de legi ori regulamente)
- *Le degré zéro de la culpabilité* (cauze justificative, cauze de neimputabilitate).

¹³ State care aparțin sistemului de drept *common law*: Antigua și Barbuda, Australia, Bahamas, Barbados, Belize, Canada, Dominica, Insulele Fiji, Grenada, Jamaica, Kiribati, Insulele Marshall, Nauru, Noua Zeelandă, Palau, Saint Kitts and Nevis, Saint Vicent and the Grenadines, Tonga, Trinidad și Tobago, Tuvalu, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii. sursa: <http://www.juri-globe.ca/eng/syst-onu/index-alpha.php>

sau *blameworthiness*) cu conceptul *mens rea* (the mental state behind the crime) care, potrivit American Model Penal Code for Criminal Sentencing, se divide în patru stări mentale: *purposely* (comiterea faptei în mod conștient), *knowingly* (autorul cunoaște că rezultatul se produce din cauza conduite sale) *negligently* (autorul ar trebui să fie conștient de riscul substanțial și nejustificat al existenței elementului material sau că producerea evenimentului ar putea rezulta ca și consecință a conduite sale) și *recklessly* (autorul ignoră, în mod conștient, că elementul va exista sau va rezulta în urma conduite sale, asumându-și un risc substanțial și nejustificat).

Pe lângă cele patru stări mentale, *mens rea* mai cunoaște și patru forme de vinovăție: *general intent* (intenția de a comite actul criminal și de a produce rezultatul vătămător), *specific/ulterior intent* (intenția de a cauza rezultatul vătămător, în mod particular), *transferred intent* (când din intenția de a face rău cuiva, o a doua persoana ajunge să fie rănită. Cuprinde cele două situații: *aberratio ictus* și *error in objecto*), *constructive intent* (provoacă un rău mai mare decât cel intenționat).

În materia accidentelor de circulație (traffic fatalities), când *mens rea* îmbracă forma *recklessness*, se face distincție între risc și hazard. Riscul, în orice sens, este un proces subiectiv, în timp ce hazardul este o măsură a ignoranței noastre, a ceea ce se întâmplă independent de orice considerație subiectivă.¹⁴

Dacă agentul are o conduită bazată pe hazard, nu mai este relevant faptul ca acesta să fi prevăzut posibilitatea de materializare a riscului. Pentru a fi protagonistul stării mentale *recklessness*, agentul trebuie să fi fost conștient de riscul că, prin conduita sa, poate cauza lezarea valorilor sociale, în proporție de 5 %. Pentru a fi considerat vinovat, agentul trebuie să fie conștient de riscul substanțial că prin conduita sa va rezulta decesul unei persoane, în proporție de 5 %. Unele riscuri pot fi substanțiale, chiar dacă acestea poartă un grad scăzut de probabilitate, deoarece magnitudinea pericolului este mare. De exemplu, când o persoană are îndreptată o armă de foc împotriva unei alte persoane și apasă pe trăgaci, riscul de a cauza decesul acelei persoane este substanțial, chiar dacă șansa să se producă rezultatul este una din șase. Astfel, pentru a determina dacă un risc este substanțial, instanța trebuie să ia în considerare atât probabilitatea ca urmarea imediată să se producă cât și amploarea unui potențial rezultat, dar și de faptul că un risc poate fi substanțial chiar dacă șansele producerii urmării imediate sunt mai mici de 50%¹⁵.

Pentru sublinierea elementelor de diferențiere pe care le prezintă intenția eventuală și cupa cu prevedere, am conceput următoarea schemă:

¹⁴ S. Cunningham, *Recklessness: being reckless and acting recklessly*, Hart Publishing, 2010, *op. cit.*, p. 27.

¹⁵ K.W. Simons, *Should the Model Penal Code' mens rea provisions be amended?*, [Ohio State Criminal Law Journal, Vol. 1, No. 1](#), 2003, *op. cit.*, p. 190.

Intenție (dol) eventuală	Culpă conștientă (cu prevedere)
<ul style="list-style-type: none"> ● Viziune anticipată a tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii; ● Previzibilitatea concretă a realizării evenimentului vătămător; ● Acceptarea riscului producerii evenimentului vătămător; ● Agentul apreciază că evenimentul este probabil să se producă, dorește să-l producă, acceptând riscul producerii acestuia, în vederea realizării scopului urmărit; ● Elementul psihologic de reprezentare și voința (normativă) trebuie să existe. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Viziune potențială a tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii; ● Previzibilitatea abstractă a realizării evenimentului vătămător; ● Neacceptarea riscului și convingerea că urmarea imediată nu se va produce; ● Agentul apreciază că evenimentul s-ar putea produce, dar nu dorește să-l producă, fiind sigur că evenimentul nu se va realiza; ● Elementul psihologic de reprezentare poate exista, nu trebuie să existe.

Distincția dintre intenția eventuală și culpa conștientă, în lumina doctrinei și jurisprudenței italiene

Discuția cu privire la distincția dintre cele două forme de vinovăție (dol eventual și culpa conștientă sau cu prevedere) a generat dezbateri îndelungate și în doctrina și jurisprudența italiană, unde s-a luat în considerare chiar și introducerea unei modalități de vinovăție intermediare între dol eventual și culpă conștientă, care să intercepeze proiecțiile creației conștiente ale riscului macroscopic de producere a evenimentului penalmente relevant, de către agent, acoperite în sistemul de drept *common law* prin *recklessness*, un element psihologic al *mens rea*, de gravitate intermediară, situat între intenție și neglijență. Aceasta perspectivă, a introducerii formei intermediare de vinovăție, a fost studiată de doctrina italiană, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea și s-a apreciat ca ar putea acoperi partea desconsiderată privind acceptarea riscului de producere a evenimentului vătămător.

De-a lungul anilor au apărut, în dreptul penal italian, două moduri de înțelegere a elementului psihologic ce caracterizează dolul (intenția) eventual, pentru deosebirea de culpa conștientă (cu prevedere), aspect ce a determinat ca jurisprudența Curții Supreme de Casație italiene, să contureze două opinii:

1. *Opinia minoritară*, potrivit căreia, intenție eventuală există când, agentul a avut în reprezentare producerea unui eveniment secundar, nedorit, ca posibilă

consecință a conduitei sale principale, dar a declinat posibilitatea producerii evenimentului pentru a-și atinge scopul, acceptând, doar, posibilitatea producerii, eventuale, a evenimentului secundar (ca și preț pentru a-și atinge scopul urmărit).

2. *Opinia majoritară*, a considerat oportună aplicarea formulei Frank¹⁶ de delimitare a celor două forme de vinovăție, combinată cu teoriile intelective și teoria acceptării riscului de producere al evenimentului. Potrivit opiniei majoritare, avem intenție eventuală atunci când agentul prefigurează un eveniment, care nu este dorit, în mod direct, dar posibil ca o ipoteză abstractă, acceptând să acționeze, fără rezerve atât riscul producerii evenimentului principal, cât și pe cel secundar.

Se poate observa că în cazul intenției eventuale, autorul deține controlul cauzalității, realizează obiectivul dorit, în timp ce în cazul culpei, pierde controlul, dar evenimentul, deși nu este dorit, apare la fel¹⁷.

Penalistul german, Reinhard Frank a subliniat că distincția dintre dol eventual și culpă conștientă constă în intențiile interioare specifice dolului eventual (il consenso/adesione/approvazione interiore) pe care agentul o atribuie perspectivei de realizare a evenimentului, iar coeficienții de caracter subiectiv sunt considerați expresia legăturii dintre reprezentarea evenimentului și motivația de a avea o anumită conduită

În legătură cu același subiect, au fost elaborate numeroase teorii, printre care și Teoria di Canestrari, care este de părere că distincția dintre aceste două forme de vinovăție se realizează în funcție de existența și tipul de risc pe care agentul trebuie să și-l asume.

Astfel, riscul tipic dolului eventual este un risc consimțit, agentul având reprezentarea concretă a realizării evenimentului ca și consecință probabilă a propriei conduite, acceptând posibilitatea producerii evenimentului, spre deosebire de culpa conștientă, când atitudinea agentului este caracterizată prin imprudență, manifestând voință numai pentru conduită, nu și pentru consecințele conduitei.

În sentința penală nr. 13083/25.03.2009 a Curții Supreme de Casație italiene¹⁸ sunt trasate, subtil, câteva diferențe între dolul eventual (*dolo eventuale*) și culpa

¹⁶ Reinhard Frank, penalist german, care între anii 1890-1930 a propus două formule în scopul delimitării dolului eventual de culpa conștientă. Teoria acestuia mai este cunoscută și ca: *teoria dell'approvazione interiore* sau *adesione interiore (intenție interioară)*. Cu privire la prima formulă, se consideră că este suficient pentru incidența dolului eventual, ca agentul să fi acționat, indiferent de faptul că ar fi prevăzut, în mod concret, consecința ce rezultă din conduita sa, în timp ce, pentru a fi incidentă culpa conștientă, agentul ar trebui să se abțină de la acțiune, dacă ar cunoaște, cu certitudine, rezultatul conduitei sale.

În ceea ce privește a doua formulă, se abandonează structura judecății ipotetice existente în prima formulă și identifică dolul eventual în conduita agentului care proiectează mental, are în reprezentare posibilitatea de realizare a evenimentului, următorul tip de raționament: s-ar putea întâmpla sau nu s-ar putea întâmpla, în orice caz, eu voi acționa.

¹⁷ S. Canestrari, s.a, Manuale di diritto penale. Parte generale, Ed Il Mulino, 2016

¹⁸ [...], „ e che lo stato di ebbrezza alcolica, che sia lieve o che sia notevole, è in ogni caso di ostacolo alla possibilità di intravedere una condotta cosciente di una persona che accetta il rischio di verificaione dell'evento [...]”

conștientă (*colpa conscente*), reținându-se, printre altele și faptul că starea determinată de consumul de băuturi alcoolice, indiferent că este *levis* ori observabilă, reprezintă un obstacol în posibilitatea de prevedere a unei persoane sau în considerarea unei conduite conștiente de acceptare a riscului producerii evenimentului. În aceeași sentință, se subliniază că pentru a avea un element subiectiv caracterizat prin dol eventual, trebuie să demonstrăm că, prin acțiunea sa, agentul a avut reprezentarea evenimentului ca o consecință probabilă, într-o manieră apreciabilă.

Astfel, dolul eventual este reprezentarea (concretă) a posibilității de producere a evenimentului și acceptarea riscului de producere a evenimentului (manifestare de voință), în timp ce, culpa conștientă, reprezentarea (abstractă) a posibilității de producere a evenimentului, dar însoțită de convingerea, că în concret, evenimentul nu se va realiza (lipsa manifestării de voință).

Diferența dintre cele două forme de vinovăție rezidă din atitudinea psihologică, diferită, a agentului, care în cazul dolului eventual, acceptă riscul de producere al evenimentului secundar, în timp ce în cazul culpei conștiente, respinge riscul de producere al evenimentului, având încredere în capacitatea sa de control¹⁹. În situația culpei conștiente, producerea evenimentului rămâne o ipoteză abstractă, care nu este concepută, în concret, nefiind, prin urmare, dorit²⁰. Formula ce caracterizează culpa conștientă (încrederea că evenimentul nu se va produce) este fragilă, iar Curtea de Casație italiană a explicat că trebuie să fie vorba despre o încredere solidă, rațională, serioasă și nu de o simplă dorință sau speranță.

Simplificând, în materia accidentelor de circulație fatale, marea parte a doctrinei italiene a considerat faptul că, starea psihofizică a autorului determinată de consumul de băuturi alcoolice ori substanțe interzise nu determină transformarea culpei conștiente în intenție eventuală, evenimentul nefiind perceput ca fiind realizabil, în mod concret, urmările nefiind dorite, apreciindu-se, astfel, că agentul operează cu încrederea că deține capacitatea de control.

Tot astfel, jurisprudența Curții Supreme de Casație italiene, în cazul accidentelor de circulație fatale (*omicidio stradale*) sau care au cauzat vătămări corporale (*lesioni personali stradali*), provocate de conducatorul unui autovehicul aflat sub influența băuturilor alcoolice ori substanțe interzise, ipoteza abstractă a agentului privind previzibilitatea evenimentului nu este percepută ca și concret realizabilă agentului, care se află în stare de alterație psihofizică datorată efectului de consum al băuturilor alcoolice, a substanțelor interzise, bazându-se pe capacitatea de control și acțiune. Apreciind astfel, nu se poate reține faptul că agentul și-a orientat

¹⁹ Corte Suprema di Cassazione Sez. IV, 10.10.1996, n. 11024.

²⁰ Corte Suprema di Cassazione., Sez. I, 8.11.1995, n. 832; Corte Suprema di Cassazione Sez. I, 24.2.1994, n. 4583; Corte Suprema di Cassazione, Sez. I, 3.6.1993, n. 7382; Corte Suprema di Cassazione, Sez. I, 28.1.1991, n. 5527; Corte Suprema di Cassazione, Sez. I, 12.1.1989, n. 4912.

voința spre producerea rezultatului²¹, voința și previzibilitatea producerii evenimentului operând pe planuri diferite²².

Pentru accidentele de circulație codul penal italian reglementează distinct uciderea din culpă (*omicidio colposo*) și uciderea din culpă survenită în urma accidentelor de circulație (*omicidio stradale*)²³.

O altă chestiune atent analizată în operațiunea de delimitare a fost și problema acceptării riscului, având în vedere că aceasta constituie o formulă manipulabilă, în sensul că poate caracteriza și unele situații ale culpei conștiente. Este vorba despre ipoteza depășirii neregulamentare prin diverse manevre periculoase, depășire în urma căreia se produce un accident fatal de circulație. În această ipoteză, nu ar mai exista niciun dubiu cum că agentul nu ar fi acționat cu acceptarea riscului producerii evenimentului.

În celelalte situații, acceptarea riscului producerii evenimentului nu înseamnă doar acceptarea pericolului, ci și acceptarea faptului ca evenimentul se va produce în concret, iar riscul realizării faptei tipice trebuie să fie acceptat de o persoană conștiincioasă și înțeles în ipoteza concretă în care se află agentul.

Unii autori italieni²⁴ subliniază că în cazul săvârșirii unei fapte din culpă, pe lângă încrederea specifică că evenimentul nu se va produce, este necesară și constatarea (relativă) legăturii cauzale a conduitei pentru verificarea concretă a evitabilității producerii evenimentului, în funcție de utilitatea ipotetică de atribuire comportamentului alternativ licit (nerealizata de agent), *ex post*.

Evaluarea zonei de risc ce constituie obiectivul normei de incriminare a faptei comise, în contextul aprecierii legăturii de cauzalitate ce urmează a fi examinată în cazul culpei, se impune o analiza specifică a cadrului normativ ce guvernează conduita care constituie factorul de declanșare, determinat, al evenimentului vătămător în planul cauzalității materiale.

²¹ Corte Suprema di Cassazione, sez. pen. n. 20465/2013; Corte Suprema di Cassazione, sez. pen. n. 46441/2012, Corte Suprema di Cassazione, sez. pen. n. 5597/2015, Corte Suprema di Cassazione sez. IV pen. n. 13083/2009.

²² Cass Pen, sez. I, n. 8561/11.02.105 in *La nuova legge sull'omicidio stradale: Guida esplicativa ai reati*, A. Negro, G. Covotta, Editura Key, 2016.

²³ 1. Art. 590 Cod penal italian, *Omicidio stradale*, infracțiune pedepsită cu închisoare de la 2 la 7 ani și cu închisoare de la 8 la 12 ani atunci când șoferul se afla în stare gravă de ebrietate ori alterarea capacității psihofizice cauzată de droguri sau substanțe psihoactive. În caz de pluralitate de victime, pedeapsa se majorează cu o treime, limita maximă admisă fiind de 18 ani închisoare.

2. Art. 590 bis Cod penal, *Lesioni personali stradali*, infracțiune pedepsită cu închisoare de la 1 an la 7 ani. Dacă fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este între 3 luni și 1 an. În caz de leziunilor grave, pedeapsa este între 3 luni și 3 ani. Atunci când șoferul se afla în stare gravă de ebrietate ori alterare psihofizică cauzată de droguri sau substanțe psihoactive, pedeapsa este între 3 și 5 ani.

3. Părăsirea locului accidentului este considerată o agravantă care poate ridica pedeapsa cu o treime sau două treimi și nu poate fi mai mică de 5 ani în cazul omorului și 3 ani în cazul leziunilor. Dacă fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa se reduce la jumătate.

²⁴ G. Fiandaca, *Causalità (rapporto di)*, in *Dig. Disc. Pen.*, 1988, Vol. II, Utet, Torino, p. 120.

Atribuirea evenimentului vătămător subiectului presupune totuși ca evenimentul să reprezinte consecința nu doar a acțiunii materiale, ci și a unei acțiuni caracterizate de caracteristica specifică a încălcării obligației de diligență. Evenimentul trebuie să apară ca o concretizare a riscului, pe care norma incriminătoare dorește să-l prevină, jurisprudența clarificând că în cazul dolului eventual se impune verificarea, în concret a violării normei încălcate, în timp ce în cazul culpei conștiente trebuie constatată încrederea serioasă, ca evenimentul nu va avea loc, în mod concret.

În concluzie, din punctul de vedere al Curții Supreme italiene²⁵, avem intenție eventuală și nu culpă conștientă, atunci când agentul are o viziunea anticipată a tuturor elementelor constitutive ale faptei și o realizare conștientă a evenimentului, apreciindu-se că evenimentul care s-a produs nu trebuie să fie doar efectul material al conduitei, ci exact efectul descris în norma de incriminare, menită să prevină.

De ce nu apreciez că putem înlocui culpa cu prevedere cu intenția eventuală în cazul accidentelor de circulație fatale, atunci când conștiința și voința nu sunt orientate spre producerea rezultatului?

1. Accidentul este un eveniment neprevăzut, neplanificat și nefericit, care rezultă în special, dintr-o ignoranță sau nepăsare.

Cuvântul „*accident*” provine din latinescul „*cadere*” și apare în dicționare ca „*un incident, o întâmplare neprevăzută, care întrerupe mersul normal al lucrurilor*”²⁶, „*un incident neintenționat, ce cauzează o pagubă, rănirea sau moartea cuiva*”²⁷, iar sintagma „*accident de circulație*” este definită ca „*un șoc produs pe o rețea rutieră între un vehicul rulant (mașină, motocicletă, camion) și orice alt lucru sau persoană, cauzându-se, astfel, daune materiale sau vătămări corporale*”²⁸.

Conceptul „*accident de circulație*”, apare și în art. 75 din Ordonanța de Urgență nr. 109/2002 privind circulația pe drumurile publice²⁹, însă acesta are un sens mult mai amplu decât această definiție, fiind un eveniment negativ, dăunător, involuntar și imprevizibil, determinat, de cele mai multe ori, de comportamentul uman, inadecvat (comisiune/omisiune) care încalcă normele legale, care se produce pe un drum, ori într-un alt loc supus tranzitului (stradă), implicând pietoni, vehicule și animale și care, tulbură mersul normal al traficului rutier, provocând vătămări sau pagube lucrurilor, persoanelor ori animalelor.

²⁵ Cass. pen. Sez IV, n. 1466330.03.2018, Cass. pen. Sez I, n. 18220/11.03.2015.

²⁶ Dicționarul explicativ al limbii române al Academiei Române și Institutului Național de Lingvistică Iorgu Iordan, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Univers Enciclopedic, 2009.

²⁷ Oxford Living Dictionares- <https://en.oxforddictionaries.com/definition/accident>.

²⁸ Le Dictionnaire Juridique du droit français.

<http://dictionnaire-juridique.jurimodel.com/Accident%20de%20la%20circulation.html>.

²⁹ „Accidentul de circulație este evenimentul care întrunește cumulativ următoarele condiții: a) s-a produs pe un drum deschis circulației publice ori și-a avut originea într-un asemenea loc; b) a avut ca urmare decesul, rănirea uneia sau a mai multor persoane ori avarierea a cel puțin unui vehicul sau alte pagube materiale; c) în eveniment a fost implicat cel puțin un vehicul în mișcare.”

Din analizarea definițiilor cuvântului „*accident*” se desprinde ideea că șoferul nu-și orientează conștiința și voința pentru producerea decesului unei alte persoane, această urmare survenind doar în mod neprevăzut și neplanificat.

2. În cazul intenției eventuale este specifică cunoașterea efectivă a elementelor relevante ale faptului concret, în momentul în care agentul începe executarea acțiunii tipice, agentul având un obiectiv stabilit pentru a cărui îndeplinire este dispus să facă orice pentru producerea rezultatului, chiar și savârșirea unei alte fapte penale, în timp ce la culpă această cunoaștere este doar potențială. Este suficient ca această cunoaștere să fie prezentă în momentul în care începe executarea acțiunii tipice, nefiind necesar să fie prezentă pe tot parcursul acțiunii.

În ambele forme de vinovăție, atât culpă, cât și intenție eventuală, segmentul reprezentării este similar, agentul prefigurând realizarea evenimentului ca posibil sau probabil. Diferența este că în cazul intenției eventuale, agentul acceptă riscul³⁰ producerii rezultatului în timp ce, în cazul culpei, agentul acționează cu încrederea datorată că rezultatul nu se va produce.

Momentul manifestării de voință, în cazul intenției eventuale corespunde fazei în care agentul ia hotărârea de a comite fapta, în timp ce, în cazul culpei conștiente, deși avem elementul de prevedere, nu avem momentul manifestării de voință pentru producerea rezultatului, subestimând probabilitatea producerii evenimentului, din neglijență, imprudență, lipsa de experiență, etc.

Fundamentul intenției eventuale este acela de a identifica, în reprezentarea și acceptarea, din partea agentului, a posibilității concrete de realizare a evenimentului accesoriu, înțeleasă în termeni de ridicată probabilitate, în scopul urmărit, în principal.

Cu alte cuvinte, agentul se angajează într-o acțiune, acceptând riscul apariției evenimentului care, în reprezentarea psihică nu este dorit direct, dar apare ca posibil. Agentul deși nu a ținut evenimentul respectiv, a acționat, cu costul ca acest lucru să se întâmple astfel încât același lucru să nu poată fi considerată referitor la determinarea voluntară.

Există intenție eventuală atunci când legea prevede o cunoaștere completă și sigură a unui element de fapt (element de fapt ce poate fi cunoscut prin intermediul experienței agentului). Intenția eventuală este caracterizată prin reprezentarea și dorința de a comite fapta tipică, în timp ce culpa conștientă are un conținut esențialmente normativ, fiind caracterizată prin încălcarea unei reguli de precauție imputabile autorului.

Spre exemplu, conducătorul auto care se angajează în depășire într-o curbă fără vizibilitate, prevede posibilitatea comiterii unui accident în cazul în care un autovehicul vine pe contrasens, dar nu acceptă această posibilitate, bazându-se pe

³⁰ Acceptarea, nu doar a riscului de producere al evenimentului ci și al riscului de comitere a faptei. Agentul trebuie să aibă reprezentarea faptului astfel cum este prevăzut în norma de incriminare.

împrejurări cum ar fi: cunoașterea respectivei porțiuni de drum, viteza cu care mașina răspunde la comenzi, experiența sa în conducere etc. Dacă totuși accidentul are loc, în sarcina șoferului se va reține astfel o culpă și nu o intenție eventuală³¹.

În cazul care va exista un dubiu cu privire la stabilirea formei de vinovăție, potrivit opiniei prof. Streteanu, va trebui reținută, având în vedere principiul, *in dubio pro reo*, culpa cu prevedere, efectele acesteia în plan sancționator fiind mai puțin severe decât cele ale intenției³².

3. În titlul I, al Codului penal, art. 192 reglementează expres, uciderea din culpă a unei persoane, infracțiune despre care se afirmă că este „singura infracțiune din întreg capitolul destinat infracțiunilor contra vieții care nu are ca formă de vinovăție intenția”³³ și care, integrează totodată, cu privire la rezultatul produs, o agravantă de majorarea pedepsei, cu jumătate, în ipoteza pluralității de victime.

Tot pentru a se asigura o sancționare mai severă a autorului, legiuitorul a prevăzut, ca în ipoteza comiterii unei ucideri din culpă de către un conducător de vehicul cu tracțiune mecanică având în sânge o îmbibație alcoolică ce depășește limita legală, să existe posibilitatea reținerii, în concurs, a infracțiunii de ucidere din culpă și a infracțiunii la regimul circulației pe drumurile publice³⁴.

În timp ce infracțiunea de omor este prevăzută și dorită de agent, ca și consecință a conduitei sale, în cazul infracțiunii de ucidere din culpă, decesul persoanei apare ca un eveniment nedorit, ori astfel cum ne reamintim și din zestrea lăsată juriștilor de prof. Dongoroz, „atunci când omul este pus în situația de a-și manifesta voința, se produce un proces psihic, la care participă, ca elemente determinative, nu numai senzațiile și reprezentările imediate (actuale), ci întreg patrimoniul al omului cu toate imaginile și reprezentările lui, cu toate afectele sale, toate asocierile de idei, cu tot ceea ce inteligența a acumulat prin rațiune, cultură și experiență. Când procesul volitiv s-a desfășurat în condiții normale, (atunci când elementele determinative apar simultan sau succesiv pe ecranul minții omenești, ele pot converge din aceeași rezoluție, dar pot fi și convergente) se spune că voința s-a determinat liber.”³⁵.

În timp ce elementul volitiv trebuie să preceadă începutului de executare al activității fizice, elementul intelectual presupune ca autorul infracțiunii de omor trebuie să cunoască, cu certitudine, (nu ca o simplă posibilitate) la momentul comiterii infracțiunii și nu la un moment anterior, că acțiunea sa este susceptibilă să producă moartea unei persoane³⁶.

³¹ F. Streteanu, D. Nițu, *Suport curs de drept penal ID. Partea generală I*, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2013 *op. cit.*, p. 63.

³² *Idem*, *op. cit.*, p. 457.

³³ V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială I*, Ed. C.H. Beck, Curs universitar, București, 2017, *op. cit.*, p. 47.

³⁴ Pct. 2.43 în referire la Capitolul I, Titlul I al Codului penal din expunerea de motive a noului Cod penal, p. 34, *op. cit.*

³⁵ V. Dongoroz, *Drept penal* (Reeditarea ediției din 1939), Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, *op. cit.*, p. 190.

³⁶ F. Streteanu, *Tratat de drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008, *op. cit.*, p. 431.

Caracteristicile omorului cu intenție eventuală fiind previzibilitatea producerii evenimentului și a urmării imediate, dorința producerii urmării imediate, acționarea conștientă și cunoașterea tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii, în cazul infracțiunii de ucidere din culpă avem previzibilitatea producerii evenimentului, cunoașterea imperfectă a realității, ceea ce, într-o anumită măsură, alterează și procesul prevederii rezultatului, deși agentul, printr-un folosirea capacităților sale, ar fi putut preveni producerea lui și neacceptarea producerii urmării imediate, rezultatul nefiind dorit. Agentul, chiar dacă dorește o acțiune, el are în vedere, în realitate, o altă acțiune față de cea descrisă în norma de incriminare și producerea unui alt rezultat decât acela care s-a produs efectiv, neasumându-și riscuri de care nu are cunoștință și pe care nu le dorește.

Omor cu intenție eventuală	Ucidere din culpă
<ul style="list-style-type: none"> • atitudinea agentului față de valorile sociale se manifestă prin orientarea conștiinței și a voinței acestuia în vederea comiterii faptei vătămătoare; • agentul apreciază adecvat conduita sa, fiindu-i clară urmarea imediată; • voința agentului este orientată spre obținerea urmării imediate. 	<ul style="list-style-type: none"> • atitudinea agentului este bazată pe o închipuire eronată a conduitei sale, apreciind că urmarea imediată, posibilă, nu va surveni datorită unor anumite împrejurări; • urmarea imediată nu are legătură cu scopul agentului, nefiindu-i clară deoarece nu acceptă riscul producerii ei; • nu consideră că, datorită conduitei sale, poate fi produsă urmarea imediată.

Spre deosebire omorul comis cu de intenția eventuală, în ipoteza uciderii din culpă, agentul nu se bazează pe noroc, hazard, ci pe încrederea exagerată în sine că va fi stare să evite producerea evenimentului, în timp ce la omorul cu intenție eventuală dorința producerii rezultatului se extinde și asupra dorinței acțiunii, în sensul că acceptă conștient producerea rezultatului și nu face efort ca urmarea imediată să nu se producă.

„Speranță ușuratică” nu poate fi confundată cu speranța că evenimentul nu se va produce, ce caracterizează intenția eventuală, întrucât această ipoteză reprezintă acceptarea riscului, ori în cazul culpei, agentul nu accepta producerea rezultatului, deși îl prevede, respingând total posibilitatea producerii rezultatului, acesta din urmă apărându-i imposibil.

Intenția eventuală implica voința realizată, deoarece *cogitationis poenam nemo patitur*, sistemul de drept penal românesc fiind un sistem în care legiuitorul nu pedepsește intențiile interne ale unui subiect.

Un element specific uciderii din culpă cu prevedere îl constituie și faptul că prevederea este denaturată, deoarece agentul este convins că producerea rezultatului va fi imposibilă, deși putea fi evitat prin capacitatea / forțele proprii, cum avem în caz de vreme nefavorabilă, trafic intens, carosabil umed etc. De exemplu: „Poți să cunoști că este riscant să pătrunzi în intersecție pe culoarea roșie. Însă, poți cunoaște riscul că un pieton se află în apropiere?”. Kimberly Kessler Ferzan în „*Opaque recklessness*”, a apreciat că în această ipoteză avem un risc cu orizont mărginit, agentul dându-și seama doar de faptul că are o conduită periculoasă, putând fi considerat indisciplinat, însă acesta nu este conștient de motivul pentru care comportamentul lui este unul periculos.

Având în vedere faptul că „*nu se îngăduie interpretului să se substituie legiuitorului, pentru a schimba ceva din substanța normei (conținutul ei perceptiv și sancționator)*”³⁷, în materia accidentelor de circulație fatale, astfel cum rezultă și din jurisprudența penală constantă, consider că vinovăția ce îmbracă forma culpei (cu prevedere) nu poate fi înlocuită cu intenția eventuală (atunci când conștiința și voința agentului nu sunt orientate spre producerea rezultatului), deoarece, în cazul culpei avem o evaluare eronată a riscului de realizare a evenimentului, (în sensul că, deși conștientizează riscul, nu acceptă producerea evenimentului, socotind, fără temei, că acesta nu se va produce) precum și a posibilității de evitare a producerii evenimentului, agentului nefiindu-i indiferent dacă evenimentul se va produce, ci este sigur că nu se va produce. Astfel, intenția eventuală are reprezentare și voință pentru elementul material tipic, în timp ce culpa nu are și este configurabilă doar atunci când producerea rezultatului nu este dorită.

Chestiunea încadrării faptei în omor cu intenție eventuală nu se justifică și apare, probabil, din dorința unei sancționări mai aspre, întrucât chiar și un stil haotic de a conduce prin încălcarea conștiință a regulilor de circulație, condus pe contrasens, pătrunderea în intersecții pe culoarea roșie, fie și în mod repetat, nu este de natură să dea transforme culpa cu prevedere în intenție eventuală, întrucât previzibilitatea producerii evenimentului și voința operează pe planuri diferite.

Mai mult, la infracțiunea de uciderea din culpă, agentul își orientează conștiința și voința doar asupra actului de conducere, (nu și asupra momentului coliziunii ori împrejurări precum vremea nefavorabilă) conștientizând doar posibilitatea de producere a evenimentului și aceasta, în mod abstract, dar nu și pe cea a producerii urmării imediate, agentul manifestând voință numai pentru conduită, nu și pentru consecințele conduitei.

Concluzionând, apreciez că împrejurările obiective ale conduitei *ex ante* (precum stilul haotic de a conduce prin încălcarea conștiință a regulilor de circulație, stare psihofizică alterată prin consumul de alcool ori substanțe psihoactive), ar trebui să fie avute în vedere la individualizarea pedepsei și nu la stabilirea formei de vinovăție ori încadrarea juridică a faptei de care depinde, de altfel, desfășurarea întregului procesul penal.

³⁷ V. Dongoroz, *op. cit.*, p. 92.